

Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΣ έδειξε, ότι αυτό είναι ένα διττόν, αξία χρήσης και αξία. Ως εκ τούτου ένα πράγμα, για να έχει αξιακή μορφή, πρέπει να έχει διττή μορφή, τη μορφή μιας αξίας χρήσης και τη μορφή της αξίας. Η μορφή της αξίας χρήσης είναι η μορφή του ίδιου του σώματος του εμπορεύματος, σίδηρος, λινό ύφασμα κ.ο.κ., η χειροπιαστά αισθητηριακά αντιληπτή μορφή ύπαρξής του. Είναι η φυσική μορφή του εμπορεύματος. Η αξιακή μορφή του εμπορεύματος είναι αντιθέτως η κοινωνική μορφή του.

Πώς εκφράζεται λοιπόν η αξία ενός εμπορεύματος; Πώς κερδίζει δηλ. αυτή η αξία δική της μορφή εμφάνισης; Διά της σχέσης διαφορετικών εμπορευμάτων. Για να αναλύσουμε ορθά τη μορφή, που εμπεριέχεται σε μια τέτοια σχέση, πρέπει να ξεκινήσουμε από το απλούστερο, το λιγότερο απ' όλα ανεπτυγμένο σχήμα της. Η απλούστερη σχέση ενός εμπορεύματος είναι προφανώς η σχέση της προς ένα μοναδικό, άλλο εμπόρευμα, αδιάφορο ποιο. Η σχέση δύο εμπορευμάτων δίνει ως εκ τούτου την απλούστερη αξιακή έκφραση για ένα εμπόρευμα.

I. Η απλή αξιακή μορφή

20 πήχεις λινού υφάσματος = 1 σακάκι ή: 20 πήχεις λινού υφάσματος είναι αξίας 1 σακακιού.

Το μυστικό κάθε αξιακής μορφής πρέπει να βρίσκεται κρυμμένο σε αυτή την απλή αξιακή μορφή. Η ανάλυσή της παρουσιάζει ως εκ τούτου την αυθεντική δυσκολία.

§ 1. Οι δυο πόλοι της αξιακής έκφρασης: σχετική αξιακή μορφή και μορφή ισοδυνάμου

Στην απλή αξιακή έκφραση τα δύο ειδών εμπορεύματα, το λινό ύφασμα και το σακάκι, παίζουν προφανώς δύο διαφορετικούς ρόλους. Το λινό ύφασμα είναι το εμπόρευμα, το οποίο εκφράζει την αξία του σε ένα διαφορετικό απ' αυτό το ίδιο σώμα εμπορεύματος, στο σακάκι. Αφ' ετέρου το είδος εμπορεύματος σακάκι χρησιμεύει ως το υλικό, στο οποίο εκφράζεται αξία. Το ένα εμπόρευμα παίζει έναν ενεργητικό, το άλλο έναν παθητικό ρόλο. Για το εμπόρευμα λοιπόν, το οποίο εκφράζει την αξία του σε ένα άλλο εμπόρευμα λέμε: *Η αξία του παριστάνεται ως σχετική αξία ή το εμπόρευμα αυτό βρίσκεται σε σχετική αξιακή μορφή*. Για το άλλο εμπόρευμα αντιθέτως, εδώ το σακάκι, το οποίο χρησιμεύει ως υλικό της αξιακής έκφρασης λέμε: *Λειτουργεί ως ισοδύναμο του πρώτου εμπορεύματος ή βρίσκεται στη μορφή ισοδυνάμου*.

Χωρίς περαιτέρω εμβάθυνση της ανάλυσης, είναι εκ των προτέρων δύο σημεία σαφή:

a) *To adiaxwriosto twn dunio morfwn*

Η σχετική αξιακή μορφή και η μορφή ισοδυνάμου είναι στιγμές της ίδιας αξιακής έκφρασης, οι οποίες ανήκουν η μία στην άλλη, εξαρτώνται η μία από την άλλη και είναι αδιαχώριστες η μία από την άλλη.

b) Η πολικότητα των δύο μορφών

Αφ' ετέρου, οι δύο αυτές μορφές είναι αλληλοαποκλειόμενα ή αντίθετα άκρα, δηλ. πόλοι, της ίδιας αξιακής έκφρασης. Κατανέμονται πάντα στα διαφέροντα εμπορεύματα, τα οποία θέτει η αξιακή έκφραση σε σχέση το ένα προς το άλλο. Δεν μπορώ π.χ. να εκφράσω την αξία του λινού υφάσματος σε λινό ύφασμα. $20 \text{ πήχεις λινού υφάσματος} = 20 \text{ πήχεις λινού υφάσματος}$ δεν είναι αξιακή έκφραση, αλλά εκφράζει μόνον μια ορισμένη ποσότητα του αντικειμένου χρήση λινό ύφασμα. Η αξία του λινού υφάσματος δύναται λοιπόν να εκφραστεί μόνον σε άλλο εμπόρευμα, δηλ. μόνον σχετικά. Η σχετική αξιακή έκφραση του λινού υφάσματος προϋποθέτει λοιπόν, ότι απέναντι στο λινό ύφασμα βρίσκεται οποιοδήποτε άλλο εμπόρευμα στη μορφή ισοδυνάμου. Αφ' ετέρου, αυτό το άλλο εμπόρευμα, εδώ το σακάκι, το οποίο φιγουράρει¹ ως ισοδύναμο του λινού υφάσματος, το οποίο δηλ. βρίσκεται σε μορφή ισοδυνάμου, δεν μπορεί να βρίσκεται ταυτόχρονα σε σχετική αξιακή μορφή. Δεν είναι εκείνο που εκφράζει την αξία του. Προμηθεύει μόνον το υλικό στην αξιακή έκφραση του άλλου εμπορεύματος.

Ωστόσο η έκφραση: $20 \text{ πήχεις λινού υφάσματος} = 1 \text{ σακάκι}$ ή $20 \text{ πήχεις λινού υφάσματος} \text{ είναι αξίας } 1 \text{ σακακιού εμπε-}$

1. Στο πρωτότυπο: figurirt. Figuriren (στη σημερινή γραφή του: Figurieren) σημαίνει παριστάνω ως ηθοποιός ένα πρόσωπο επί της σκηνής. Er figuriert als Hamlet (= αυτός φιγουράρει ως Άμλετ) σημαίνει: αυτός παριστάνει ως ηθοποιός στη σκηνή τον Άμλετ. Με την επιλογή αυτού του ρήματος ο Marx θέλει να εκφράσει όσο το δυνατόν παραστατικότερα ότι ορισμένα κοινωνικά περιεχόμενα λαμβάνουν ορισμένες διαφορετικές από αυτά τα ίδια μορφές και συνεπάρχει ότι οι τελευταίες φιγουράρουν ως, παριστούν δηλ., αυτά τα περιεχόμενα.

ρικλείει την ανεστραμμένη σχέση: *1 σακάκι = 20 πήχεις λινού υφάσματος* ή *1 σακάκι είναι αξίας 20 πήχεων λινού υφάσματος*. Άλλα δώμας πρέπει να αντιστρέψω την εξίσωση, για να εκφράσω σχετικά την αξία του σακακιού, και, μόλις το κάνω, γίνεται το λινό ύφασμα αντί του σακακιού *ισοδύναμο*. Το ίδιο εμπόρευμα δεν μπορεί λοιπόν να εμφανιστεί στην ίδια αξιακή έκφραση στις δύο μορφές ταυτοχρόνως. Αυτές οι μορφές αποκλείονται μάλιστα η μία την άλλη πολικά.

Ας φανταστούμε ανταλλαγή μεταξύ του παραγωγού λινού υφάσματος Α και του παραγωγού σακακιών Β. Πριν συμφωνήσουν να ανταλλάξουν τα εμπόρευματά τους, λέει ο Α: *20 πήχεις λινού υφάσματος είναι αξίας 2 σακακιών (20 πήχεις λινού υφάσματος = 2 σακάκια)*, ο Β λέει αντιθέτως: *1 σακάκι είναι αξίας 22 πήχεων λινού υφάσματος (1 σακάκι = 22 πήχεις λινού υφάσματος)*. Τελικά, αφού παζάρεψαν αρκετά, συμφωνούν. Ο Α λέει: *20 πήχεις λινού υφάσματος είναι αξίας 1 σακακιού*, και ο Β λέει: *1 σακάκι είναι αξίας 20 πήχεων λινού υφάσματος*. Εδώ βρίσκονται και τα δύο, λινό ύφασμα και σακάκι, ταυτοχρόνως σε σχετική αξιακή μορφή και σε μορφή ισοδυνάμου. Άλλα, ποταπεί [πρόσεχε βέβαια], για δύο διαφορετικά πρόσωπα και σε δύο διαφορετικές αξιακές εκφράσεις, οι οποίες γεννιούνται απλώς ταυτόχρονα. Για τον Α βρίσκεται το λινό του ύφασμα – διότι γι' αυτόν η πρωτοβουλία προέρχεται από το δικό του εμπόρευμα – σε σχετική αξιακή μορφή, το εμπόρευμα του άλλου, το σακάκι, αντιθέτως, σε μορφή ισοδυνάμου. Αντιστρόφως από τη σκοπιά του Β. Το ίδιο εμπόρευμα δεν κατέχει λοιπόν ποτέ, ούτε σε αυτή τη [δεδομένη] περίπτωση, στην ίδια αξιακή έκφραση και τις δύο μορφές ταυτοχρόνως.

c) *Η σχετική αξία και το ισοδύναμο είναι μόνον μορφές της αξίας*

Η σχετική αξία και το ισοδύναμο είναι και τα δύο μόνον μορφές της αξίας του εμπορεύματος. Το αν λοιπόν ένα εμπόρευμα βρίσκεται στη μία μορφή ή στην άλλη πολικά αντίθετη μορφή εξαρτάται αποκλειστικά από τη θέση του στην αξιακή έκφραση. Αυτό προβάλλει χτυπητά στην απλή αξιακή μορφή, την οποία εξετάσαμε εδώ στην αρχή. Ως προς το περιεχόμενο οι δύο [αξιακές] εκφράσεις είναι:

- (1) *20 πήχεις λινού υφάσματος = 1 σακάκι ή: 20 πήχεις λινού υφάσματος είναι αξίας ενός σακακιού.*
- (2) *1 σακάκι = 20 πήχεις λινού υφάσματος ή 1 σακάκι είναι αξίας 20 πήχεων λινού υφάσματος.* Ως προς τη μορφή δεν είναι μόνον διαφορετικές, αλλά αντίθετες. Στην έκφραση (1) η αξία του λινού υφάσματος εκφράζεται σχετικά. Ως εκ τούτου βρίσκεται στη σχετική αξιακή μορφή, ενώ συγχρόνως η αξία του σακακιού είναι εκφρασμένη ως ισοδύναμο. Το σακάκι βρίσκεται ως εκ τούτου στη μορφή ισοδυνάμου. Αν τώρα αντιστρέψω την έκφραση (1), παίρνω την έκφραση (2). Τα εμπορεύματα αλλάζουν τις θέσεις, και αμέσως βρίσκεται το σακάκι σε σχετική αξιακή μορφή, το λινό ύφασμα αντιθέτως σε μορφή ισοδυνάμου. Επειδή άλλαξαν τις αντίστοιχες θέσεις στην ίδια αξιακή έκφραση, άλλαξαν την αξιακή μορφή.

§ 2. Η σχετική αξιακή μορφή

a) Η σχέση ομοιότητας

Επειδή το λινό ύφασμα είναι εκείνο που πρόκειται να εκφράσει την αξία του, η πρωτοβουλία προέρχεται από αυτό. Εισέρχεται σε μια σχέση προς το σακάκι, δηλ. προς ένα οποιοδήποτε άλλο, απ' αυτό το ίδιο διαφορετικό εμπόρευμα. Αυτή η σχέση είναι σχέση εξομοίωσης. Η βάση της έκφρασης: 20 πήχεις λινού υφάσματος = 1 σακάκι είναι πράγματι η: Λινό ύφασμα = σακάκι, που εκφρασμένο με λέξεις σημαίνει βέβαια: το είδος εμπορεύματος σακάκι είναι της ίδιας φύσεως, της ίδιας ουσίας με το διαφορετικό του είδος εμπορεύματος λινό ύφασμα. Αυτό το παραβλέπει κανείς τις περισσότερες φορές, επειδή η προσοχή [του] απορροφάται από την ποσοτική σχέση, δηλ. από την ορισμένη αναλογία, στην οποία το ένα είδος εμπορεύματος έχει εξισωθεί με το άλλο. Ξεχνά κανείς, ότι τα μεγέθη διαφορετικών πραγμάτων είναι ποσοτικώς συγκρίσιμα μόνον μετά την αναγωγή τους στην ίδια εν-ότητα.¹ Μόνον ως

1. Στο πρωτότυπο: Einheit. Η λέξη Einheit δεν σημαίνει εδώ δ.τι συνήθως, δηλ.. ενότητα, αλλά Einerleihheit (Kant), ίδια ουσία των περί ων ο λόγος. Πρόκειται, πιο συγκεκριμένα, για το «Mass der Äquivalenz» (K. Marx, *Theorien über den Mehrwert*, Μέρος 3, *MEW*, τόμ. 26. 3, σ. 138), δηλ. το μέτρο της ισοδυναμίας των ανταλλασσόμενων εμπορευμάτων. Στην παραπάνω εξισώση 1 κουάρτερ σιτάρι = a στατήρες σίδηρος, η οποία στην πραγματικότητα δεν είναι εξίσωση, αλλά μια διπολική σχέση ισοδυναμίας, το 1 κουάρτερ σιτάρι δεν είναι ίσο, αλλά, όπως θα δούμε στη συνέχεια, ως προς την εργασία που κόστισε η παραγωγή του ισοδύναμου με α στατήρες σιδήρου. Η Einheit του 1 κουάρτερ σιταριού και των α στατήρων σιδήρου, δηλ. το μέτρο της ισοδυναμίας τους, είναι επομένως η προς παραγωγήν τους αναγκαία εργασία. Αυτό που ισχύει στην πραγματικότητα δεν είναι λοιπόν η ισό-

εκφράσεις της ίδιας εν-ότητας είναι τα μεγέθη αυτά ομώνυμα [δηλ. της ιδίας διάστασης] και ως εκ τούτου σύμμετρα [= ποσοτικά απολύτως, όχι μόνον κατά τάξιν, συγκρίσιμα] μεγέθη. Στην παραπάνω έκφραση το λινό ύφασμα «φέρεται» λοιπόν στο σακάκι ως προς όμοιό του, ή το σακάκι τίθεται σε αναφορά προς το λινό ύφασμα ως πράγμα της αυτής ουσίας, ομοούσιο. Το σακάκι εξομοιώνεται λοιπόν ποιοτικά με το λινό ύφασμα.

b) Η αξιακή σχέση

Το σακάκι είναι το ίδιο με το λινό ύφασμα μόνον στο βαθμό που και τα δύο είναι αξίες. Το ότι λοιπόν το λινό ύφασμα φέρεται στο σακάκι ως προς όμοιό του ή το ότι το σακάκι ως πράγμα της αυτής ουσίας εξομοιώνεται με το λινό ύφασμα, εκφράζει ότι το σακάκι ισχύει σ' αυτή τη σχέση ως αξία. Το σακάκι εξομοιώνεται με το λινό ύφασμα στο βαθμό που και το λινό ύφασμα είναι αξία. Η σχέση ομοιότητας είναι λοιπόν αξιακή σχέση, η αξιακή σχέση δύμως είναι πριν απ' όλα έκ-

τητα του 1 κουνάρτερο σιταριού με τους α στατήρες σιδήρου, αλλά η ισότητα της ποσότητας εργασίας που κόστισε η παραγωγή του 1 κουνάρτερο σιταριού, με την ποσότητα εργασίας που κόστισε η παραγωγή των α στατήρων σιδήρου.

Γράφει ο Marx στις Θεωρίες για την υπεραξία: «Εάν τα εμπορεύματα ανταλλάσσονται στην αναλογία, στην οποία παριστάνονται ίσες ποσότητες χρόνου εργασίας, τότε η ύπαρξη τους ως εξαντικειμενικευμένη εργασία, η ύπαρξη τους ως ενσαρκωμένος χρόνος εργασίας, είναι η εν-ότητά (*Einheit*) τους, το ταυτόν στοιχείο τους. Ως τέτοια είναι ποιοτικά το ίδιο και διαφέρουν πλέον μόνον ποσοτικά ανάλογα με το αν παριστούν μικρότερη ή μεγαλύτερη ποσότητα αυτού του ιδίου [δηλ.] του χρόνου εργασίας. Αξίες είναι ως παράσταση αυτού του ταυτού, και ισόποσες αξίες, ισοδύναμα, στο βαθμό που παριστάνονται ισόποσο χρόνο εργασίας. Για να συγκριθούν ως μεγέθη, πρέπει πρωτότερα να είναι ομώνυμα, ποιοτικώς ταυτά μεγέθη» (K. Marx, *Theorien über den Mehrwert*, Μέρος 3, δ.π. σσ. 124-125. Δες επίσης στο ίδιο, σσ. 131, 132, 133, 135 και 136).

φραση της αξίας ή του αξιακού είναι του εμπορεύματος που εκφράζει την αξία του. Ως αξία χρήσης ή σώμα εμπορεύματος το λινό ύφασμα διαφέρει από το σακάκι. Το αξιακό είναι του αντιθέτως γίνεται ορατό, εκφράζεται σε μια σχέση, στην οποία ένα άλλο είδος εμπορεύματος, το σακάκι, εξομοιώνεται με αυτό [το λινό ύφασμα] ή ισχύει ως ομοούσιο του.

c) *Το ποιοτικό περιεχόμενο της περιεχόμενης στην αξιακή σχέση σχετικής αξιακής μορφής*

Αξία είναι το σακάκι μόνον στο βαθμό που είναι πραγμάδης έκφραση της για την παραγωγή του ξοδευθείσας ανθρώπινης εργασιακής δύναμης, δηλ. πήγμα αφηρημένης ανθρώπινης εργασίας – αφηρημένης εργασίας επειδή αντιπαρερχόμαστε αφαιρετικά τον ορισμένο, χρήσιμο, συγκεκριμένο χαρακτήρα της εργασίας που περιέχεται σ' αυτό, ανθρώπινης εργασίας, επειδή εδώ η εργασία μετράει μόνον ως ξόδεμα ανθρώπινης εργασιακής δύναμης εν γένει. Το λινό ύφασμα δεν μπορεί λοιπόν να φερθεί στο σακάκι ως σε ένα αξιακό πράγμα ή να τεθεί σε αναφορά προς το σακάκι ως αξία, χωρίς να τεθεί σε αναφορά προς αυτό ως προς ένα σώμα, το μοναδικό υλικό του οποίου αποτελείται από ανθρώπινη εργασία. Εντός αυτής της σχέσης αντιπροσωπεύει λοιπόν το σώμα σακάκι την κοινή με αυτό το ίδιο αξιακή ουσία του λινού υφάσματος, δηλ. ανθρώπινη εργασία. Εντός αυτής της σχέσης ισχύει λοιπόν το σακάκι μόνον ως μορφή αξίας, εξ αυτού επίσης ως αξιακή μορφή του λινού υφάσματος, ως αισθητηριακά αντιληπτή μορφή εμφάνισης της αξίας του λινού υφάσματος. Έτσι, μέσω της αξιακής σχέσης, εκφράζεται η αξία ενός εμπορεύματος στην αξία χρήσης ενός άλλου εμπορεύματος, δηλ. σε ένα άλλο, απ' αυτό το ίδιο διαφορετικό σώμα εμπορεύματος.

a) Η ποσοτική προσδιοριστικότητα της περιεχόμενης στην αξιακή σχέση σχετικής αξιακής μορφής

Οι 20 πήχεις λινού υφάσματος δεν είναι ωστόσο μόνον αξία καθόλου, δηλ. πήγμα ανθρώπινης εργασίας, αλλά είναι αξία ορισμένου μεγέθους, δηλ. σ' αυτούς τους πήχεις λινού υφάσματος έχει εξαντικεμενικευθεί μια ορισμένη ποσότητα ανθρώπινης εργασίας. Ως εκ τούτου στην αξιακή σχέση του λινού υφάσματος προς το σακάκι δεν «εξισώνεται» ποιοτικά με το λινό ύφασμα [των 20 πήχεων] το είδος του εμπορεύματος σακάκι απλώς ως αξιακό σώμα γενικά, δηλ. ως ενσάρκωση ανθρώπινης εργασίας, αλλά εξισώνεται μια ορισμένη ποσότητα αυτού του αξιακού σώματος, 1 σακάκι, όχι 1 ντουζίνα κ.ο.κ., στο βαθμό που σε 1 σακάκι περιέχεται τόση ακριβώς αξιακή ουσία ή ανθρώπινη εργασία όση και σε 20 πήχεις λινού υφάσματος.

e) Το όλον της σχετικής αξιακής μορφής

Διά της σχετικής αξιακής έκφρασης λαμβάνει λοιπόν, πρώτον, η αξία του εμπορεύματος μια από την ίδια την αξία χρήσης του διαφορισμένη μορφή. Η μορφή χρήσης αυτού του εμπορεύματος είναι π.χ. λινό ύφασμα. Την αξιακή του μορφή αντιθέτως την κατέχει στη σχέση του της ποιοτικής «ισότητας» προς το σακάκι. Δι' αυτής της σχέσης ποιοτικής «ισότητας» ένα άλλο αισθητηριακά διαφορισμένο απ' αυτό [το λινό ύφασμα] σώμα εμπορεύματος γίνεται καθορέφτης του δικού του [του λινού υφάσματος] αξιακού είναι, η δική του αξιακή μορφή. Έτσι αποκτά μια από τη φυσική μορφή του διαφορισμένη, ανεξάρτητη και αυτοδύναμη αξιακή μορφή. Δεύτερον, όμως, το λινό ύφασμα ως αξία ορισμένου μεγέθους, ως ορισμένο αξιακό μέγεθος, είναι μετρημένο ποσοτικά διά της πο-

σοτικά ορισμένης σχέσης ή της αναλογίας, στην οποία το άλλο σώμα εμπορεύματος έχει τεθεί ως ίσο του.

§ 3. Η μορφή ισοδυνάμου

a) Η μορφή της άμεσης ανταλλαξιμότητας

Ως αξίες είναι όλα τα εμπορεύματα εκφράσεις της ίδιας ενότητας, της ανθρώπινης εργασίας, οι οποίες μετράνε το ίδιο και μπορούν να αντικαταστήσουν η μία την άλλη ή να αλλάξουν αμοιβαία τις θέσεις τους. Ένα εμπόρευμα είναι ως εκ τούτου γενικά ανταλλάξιμο με άλλο εμπόρευμα στο βαθμό που κατέχει μια μορφή, στην οποία εμφανίζεται ως αξία. Ένα σώμα εμπορεύματος είναι άμεσα ανταλλάξιμο με άλλο εμπόρευμα, στο βαθμό που η άμεση μορφή του, δηλ. η ίδια η σωματική ή φυσική μορφή του, παριστάνει απέναντι σε άλλο εμπόρευμα αξία ή ισχύει γι' αυτό το άλλο εμπόρευμα ως αξιακή μορφή. Αυτή την ιδιότητα κατέχει το σακάκι στην αξιακή σχέση του λινού υφάσματος προς αυτό. Διαφορετικά η αξία του λινού υφάσματος δεν θα ήταν δυνατόν να εκφραστεί στο πρόγραμμα σακάκι. Το ότι λοιπόν ένα εμπόρευμα έχει γενικά μορφή ισοδυνάμου σημαίνει απλώς: [ότι] διά της θέσης του στην αξιακή έκφραση η ίδια η φυσική μορφή του ισχύει ως αξιακή μορφή για άλλο εμπόρευμα ή [ότι διά της θέσης του στην αξιακή έκφραση] κατέχει τη μορφή άμεσης ανταλλαξιμότητας με άλλο εμπόρευμα. Δεν χρειάζεται λοιπόν να λάβει πρώτα μια από την άμεση φυσική μορφή του διαφορισμένη μορφή, για να εμφανιστεί σε άλλο εμπόρευμα ως αξία, να ισχύσει ως αξία και να επιδράσει σ' αυτό το άλλο εμπόρευμα ως αξία.

b) Ποσοτική προσδιοριστικότητα δεν περιέχεται στη μορφή ισοδυνάμου

Το ότι ένα πράγμα, το οποίο έχει τη μορφή σακάκι, είναι άμεσα ανταλλάξιμο με λινό ύφασμα, ή ένα πράγμα το οποίο έχει τη μορφή χρυσός, είναι άμεσα ανταλλάξιμο με άλλα εμπορεύματα, – αυτή η μορφή ισοδυνάμου αυτού του πράγματος δεν περιέχει ολωσδιόλου καμιά ποσοτική προσδιοριστικότητα. Η αντίθετη εσφαλμένη άποψη πηγάζει από τις ακόλουθες δύο αιτίες:

Πρώτον: Το εμπόρευμα σακάκι π.χ., το οποίο χρησιμεύει ως υλικό για την αξιακή έκφραση του λινού υφάσματος, είναι στα πλαίσια μιας τέτοιας έκφρασης μα πάντοτε ποσοτικά ορισμένο, όπως [π.χ.] 1 σακάκι, ή 12 σακάκια κ.ο.κ. Γιατί όμως; Επειδή στη σχετική αξιακή τους έκφραση οι 20 πήχεις λινού υφάσματος δεν είναι εκφρασμένοι μόνον ως αξία γενικά, αλλά συγχρόνως μετρημένοι ως ορισμένη αξιακή ποσότητα. Το ότι όμως 1 σακάκι, και όχι 12 σακάκια, περιέχει τόση εργασία όση 20 πήχεις λινού υφάσματος και ως εκ τούτου εξισώνεται με τους 20 πήχεις λινού υφάσματος, δεν έχει ολωσδιόλου τίποτα να κάνει με τη χαρακτηριστική ιδιότητα του είδους εμπορεύματος σακάκι να είναι άμεσα ανταλλάξιμο με το είδος εμπορεύματος λινό ύφασμα.

Δεύτερον: Εάν οι 20 πήχεις λινού υφάσματος ως αξία ορισμένου μεγέθους είναι εκφρασμένοι σε 1 σακάκι, τότε, κατά αναστροφήν, και το αξιακό μέγεθος το ίσο με 1 σακάκι είναι εκφρασμένο σε 20 πήχεις λινού υφάσματος, δηλ. είναι και αυτό ποσοτικά μετρημένο, αλλά μόνον έμμεσα, δι' αντιστροφής της [αξιακής] έκφρασης, [και] όχι στο βαθμό που το σακάκι παίζει το ρόλο του ισοδυνάμου, αλλά πολύ περισσότερο

[στο βαθμό που] παριστάνει την ίδια τη δική του αξία σχετικά στο λινό ύφασμα.

Τρίτον: Τον τύπο 20 πήχεις λινού υφάσματος = 1 σακάκι ή 20 πήχεις λινού υφάσματος είναι αξίας ενός σακακιού μπορούμε να τον εκφράσουμε και ως εξής: 20 πήχεις λινού υφάσματος και 1 σακάκι είναι ισοδύναμα ή τα δυο τους είναι ισομεγέθεις αξίες. Στην περίπτωση αυτή δεν εκφράζουμε την αξία οποιουδήποτε από τα δυο εμπορεύματα στην αξία χρήσης των άλλου. Ως εκ τούτου δεν θέτουμε κανέναν από τα δυο εμπορεύματα σε μορφή ισοδυνάμου. Ισοδύναμο σημαίνει εδώ ισομεγέθεις, μόνον αφού προηγουμένως τα δύο πράγματα ανήχθησαν στο κεφάλι μας σιωπηρά στην αφαίρεση αξία.

c) *Οι ιδιομορφίες της μορφής ισοδυνάμου*

α) Πρώτη ιδιομορφία της μορφής ισοδυνάμου: Η αξία χρήσης γίνεται μορφή εμφάνισης του αντιθέτου, της αξίας

Η φυσική μορφή του εμπορεύματος γίνεται αξιακή μορφή. Όμως, notabene [πρόσεχε βέβαια] αυτό το quid pro quo [κάτι αντί κάτι άλλου, αντιμετάθεση] συμβαίνει για ένα εμπόρευμα Β (σακάκι ή σιτάρι ή σίδηρος κ.ο.κ.) μόνον στα πλαίσια της αξιακής σχέσης, στην οποία «εισέρχεται» προς αυτό ένα τυχαίο άλλο εμπόρευμα Α (λινό ύφασμα κτλ.) μόνον στα πλαίσια αυτής της σχέσης. Καθεαυτό, ιδωμένο απομονωμένο, το σακάκι π.χ. είναι μόνον χρήσιμο πράγμα, αξία χρήσης, ακριβώς όπως το λινό ύφασμα, ως εκ τούτου η «σακακένια» μορφή του είναι μόνον μορφή αξίας χρήσης η φυσική μορφή ενός ορισμένου είδους εμπορεύματος. Το εμπόρευμα Β όμως, επειδή κανένα εμπόρευμα δεν μπορεί να θέσει τον εαυτό του σε αναφορά προς τον ίδιο τον εαυτό του ως ισοδύναμο,